

PLAÇA DE L'ESGLÉSIA, 1-8
08328 ALELLA (BARCELONA)

TEL.: 93 540 64 83
CORREU@ACTIUM.CAT

Actium[®]

GESTIÓ DEL PATRIMONI
HISTÒRIC I ARQUEOLÒGIC

Intervenció arqueològica Drassanes Reials de Barcelona.

Avinguda del Paral·lel, 2-32;
Plaça de les Drassanes, 1;
Passeig Josep Carner, 26-30,
El Barcelonès.

ESTEVE NADAL ROMA

ALELLA, GENER DE 2016

Memòria

Núm. Exp. Dept. de Cultura: 470 K12-N B-2015/1-13633

Codi Servei d'Arqueologia de Barcelona: 073/15

SUMARI

FITXA TÈCNICA	2
1. SITUACIÓ.....	3
2. MARC GEOGRÀFIC I GEOLÒGIC	3
3. CONTEXT HISTÒRIC I ARQUEOLÒGIC.....	4
3.1. Context històric.....	4
3.2. Context arqueològic.....	5
4. MOTIVACIÓ I OBJECTIUS.....	6
5. FONAMENTS DE DRET	6
6. TREBALLS REALITZATS.....	6
7. METODOLOGIA	6
8. RESULTATS DE LA INTERVENCIÓ.....	7
8.1. Fase romana.....	7
8.2. Fase medieval	7
8.2.1. Les Drassanes Reials (Pere II, el Gran / Alfons el Liberal).....	8
8.2.2. La gran reforma de Pere III, el Cerimoniós (a partir de 1378).....	8
8.3. Fase moderna.....	9
8.3.1. La segona gran reforma (1578 – mitjans s.XVIII)	9
8.4. Fase contemporània	10
9. CONCLUSIONS.....	10
10. BIBLIOGRAFIA	11
ANNEX 1. DOCUMENTACIÓ ADMINISTRATIVA	14
ANNEX 2. DOCUMENTACIÓ FOTOGRÀFICA	15
ANNEX 3. DOCUMENTACIÓ PLANIMÈTRICA	18
ANNEX 4. UNITATS ESTRATIGRÀFIQUES	19

Intervenció arqueològica

Drassanes Reials de Barcelona - Avinguda del Paral·lel, 2-32;
Plaça de les Drassanes,1; Passeig Josep Carner, 26-30
Barcelona, El Barcelonès

FITXA TÈCNICA

Tipus d'intervenció	Preventiva
Activitat autoritzada	Excavació arqueològica
Dates autoritzades	Del 15 al 24 de juliol 2015
Núm. Exp. Dept. Cultura	470 K121-N B-2015/1-13633
Codi Servei d'Arqueologia de Barcelona	073/15
Promoció	Museu Marítim de Barcelona
Execució de la intervenció	Actium Patrimoni Cultural, SL
Direcció tècnica	Esteve Nadal Roma
Lloc de la intervenció	Drassanes Reials de Barcelona. Avinguda del Paral·lel, 2-32; Plaça de les Drassanes, 1; Passeig Josep Carner, 26-30
Població i comarca	Barcelona, El Barcelonès
Coordenades UTM (ETRS89 31N)	X=431115.4 / Y=4580769.0 / Z=6.58 msm
Paraules clau	Drassana Reial època medieval època moderna
Resum	La intervenció arqueològica duta a terme en la Drassana Reial de Barcelona ha permès diverses dades respecte al període medieval de l'edifici: s'han pogut localitzar els nivells de circulació corresponents al moment de construcció de l'edifici, que han permès corroborar les dades ja conegudes extretes de les darreres intervencions arqueològiques efectuades en la edificació.

1. SITUACIÓ

La intervenció arqueològica s'ha dut a terme al subsòl de l'edifici de les Drassanes Reials de Barcelona, concretament a l'espai que ocupen les tres naus de ponent de l'edifici, situades a l'avinguda Paral·lel, números 2-32, al districte de Ciutat Vella de Barcelona.

2. MARC GEOGRÀFIC I GEOLÒGIC

L'àmbit d'actuació es situa a l'edifici de la Drassana Reial de Barcelona és localitza entre els barris de la Mercè i el Raval, al districte de Ciutat Vella de Barcelona, en el límit sud/sud-est de la plana litoral de Barcelona. Topogràficament, s'assenta a la riba nord d'una antiga àrea deprimida, emplaçada a la base del vessant septentrional de Montjuïc. Aquesta superfície erosiva està constituïda per dipòsits del quaternari antic dels quals sobresortien desnivells molt febles que corresponen al paleorelleu prequaternari (Laorden *et al.*1993, 33). La unitat morfològica denominada pla de Barcelona limita al nord i nord-oest amb la serra de Collserola, integrada dins la serralada litoral catalana, al sud amb el delta del riu Llobregat, a l'est amb el mar i al nord-est amb el delta del riu Besòs. Està format geològicament per materials quaternaris, l'estratigrafia es caracteritza per la triple repetició del cicle: torturà, llims i argiles. El torturà és format per una concentració de nivells de carbonat ocasionats per l'evaporació de l'aigua en sòls antics. Els llims són de color gris groguenc a marró i contenen, sovint, nòduls de torturà. Són en general poc plàstics i estan poc consolidats. Les argiles són vermelles, producte de sòls residuals i presenten una plasticitat mitjana. De manera ocasional aquest cicle pot quedar interromput per causes tant antròpiques com naturals. El pla de Barcelona era travessat per una xarxa de drenatge que baixava de la serra de Collserola. Les terrasses i les vores dels torrents que solcaven la plana presenten, majoritàriament, sediments detrítics d'origen al·luvial, constituïts per la combinació d'una fracció molt fina, formada per argiles i llims, i una de grollera composta per sorres i graves amb matriu argilosa. Els components solen ser fragments de roques, com el granit, l'esquist o la pissarra, procedents de l'erosió dels materials paleozoics de la serra de Collserola (Laorden *et al.* 1993, 33-34).

La zona que ocupa la Drassana Reial s'inclou geològicament dins de l'anomenat pla de baix de Barcelona, lloc on hi predominen els materials al·luvials més fins, aportats per rieres, torrents i aigües d'escorrentia procedents de la serra de Collserola i de la muntanya de Montjuïc¹.

¹ CARLÚS, X.; GONZÁLEZ, J. 2008.

3. CONTEXT HISTÒRIC I ARQUEOLÒGIC

3.1. Context històric

L'edifici de les Drassanes Reials es situa entre les Rambles i l'Avinguda Paral·lel, espai que en època romana forma part del *suburbium* de la ciutat. Les restes documentades en aquest punt relativament allunyat del *pomerium* són minses, tenint com a zones d'hàbitat més properes la vila suburbana de Sant Pau del Camp i una possible vila a la plaça de Medinaceli. Com a exemples de necròpolis, es registren un degotall de restes al llarg d'un eix viari costaner que perpetua el traçat dels carrers Josep Anselm Clavé, Ample i Àngel Baixeres².

En època medieval, aquest espai de la ciutat és escollit per dur a terme la construcció de la Drassana Reial que acabarà substituint la Drassana Vella o de la ciutat³. Val a dir que era un espai proper al mar i lliure d'edificis, més enllà de les viles noves que es creen en aquest període a redós de la ciutat.

Les primeres referències documentals sobre la Drassana es remunten als temps de Pere el Gran (1276-1285) quan s'inicien les obres de construcció d'aquesta infraestructura. Aquesta patirà diverses remodelacions adequant-se a les necessitats de la flota catalano-aragonesa, entre les que destaquen aquelles dutes a terme per Pere III el Cerimoniós (1378), que comportaran la transformació més destacable de l'edificació en època medieval. La despesa econòmica que suposava el seu manteniment, comportarà una lluita constant de poder entre la Corona, el Consell de Cent i la Generalitat, que tindrà com a conseqüència el pas de la titularitat de la infraestructura a mans de la Generalitat, l'any 1578.

Sempre s'ha considerat que les Drassanes Reials haurien tingut un paper molt rellevant en el desenvolupament del poder marítim de la confederació Catalano-aragonesa, perdent força i passant a tenir un paper residual en època moderna. Malgrat això, la reforma constructiva produïda entre finals del segle XVI, en època de Felip II, i les realitzades al llarg del segle XVII per part de la corona i la Generalitat, suposa una enorme inversió econòmica que res té a envejar a l'efectuada per Pere III el Cerimoniós i que contradia el paper secundari que s'ha atribuït tradicionalment a la Drassana moderna.

L'any 1663 l'exèrcit espanyol esdevé el nou propietari de les drassanes, i en fa diverses obres d'ampliació i condicionament. A principis del segle XVIII, tot i que l'edificació no perd les funcions de drassana, comparteix l'espai amb el parc i mestrança d'artilleria, previ pas de convertir-se en foneria de canons un cop anul·lada la que es trobava situada més amunt a les Rambles.

Amb el canvi d'objectius polítics de la corona espanyola, les galeres deixen de ser una prioritat, i la drassana, com a fàbrica de vaixells, acaba desapareixent vers l'any 1745, moment en què el recinte es reconverteix en un centre productor artiller de gran envergadura i, també, en una caserna militar.

² BELTRAN DE HEREDIA, J. (2010).

³ BERNAUS, M (2003); *Els espais arquitectònics de la indústria i el comerç*. pp99-124 a El procés urbà i la identitat gòtica de Barcelona. Barcelona. Quaderns d'Història. vol 8

L'edifici continuarà en funcionament fins que l'any 1935 l'exèrcit l'abandona i el cedeix a la ciutat. En aquest moment s'inicien les obres de restauració de l'estructura i el 1941 s'inaugura l'espai com a Museu Marítim de Barcelona.

3.2. Context arqueològic.

Les intervencions arqueològiques a l'interior del conjunt de les Drassanes Reials, s'inicien l'any 2000 (Gomez, 2000; Calpena, 2000) arran de la voluntat del Museu Marítim de consolidar l'estructura i reformar l'interior de les sales que contenen les diverses col·leccions. Així, es duen a terme quatre cales, tres a tocar de les cantonades de l'edifici de la Sala de les Galeres on es documenten un paviment de morter de calç datat al segle XVII, un estrat d'anivellació format per sorres de platja i runa i un nivell geològic format per sorres de platja amb bossades d'argila. La quarta cala es duu a terme a la terrassa triangular situada entre la façana sud de la Drassana Reial i la línia de muralla del Paral·lel. En aquest cas es documenta un mur de grans dimensions associat al tancament de l'edifici de la Drassana per la banda de ponent, inclòs en el projecte d'ampliació de les vuit naus medievals.

El 2002 (Calpena, 2002) es duen a terme intervencions arqueològiques a la sala de Pere IV, de la Generalitat i a part del Jardí del Rei. En el primer cas es documenten les evidències del sistema de construcció de l'edifici així com el procés d'unificació de les naus, duta a terme entre finals del segle XVI i el segle XVII. En el cas de la Sala de la Generalitat, els sondejos permeten identificar restes d'estructures associades a la construcció naval, datades entre els segles XV i XVI, que segons l'autora quedarien fora del conjunt de les drassanes medievals. D'època moderna s'identifiquen les característiques constructives dels fonaments dels pilars de les naus i les restes d'un taller de fargues datat entre el 1739 i el 1775.

L'any 2003 (Ravotto, 2007) s'amplia l'excavació a la zona del Jardí del Rei, on es pot fer una documentació extensa del mur de tancament i el taller metal·lúrgic documentat el 2002.

L'any 2008 (Ravotto 2008) es fan tres sondejos a l'exterior de la Sala de la Generalitat per tal de comprovar el sistema de fonamentació de les estructures.

L'any 2010 (Ravotto, 2010), concretament a l'interior de les Naus de ponent, es procedeix a la realització de set sondejos. L'excavació permet documentar restes murals i basaments associats a les estructures medievals de les Drassanes, restes de l'ocupació moderna amb paviments i part dels dipòsits dels tallers de la mestrança d'artilleria, així com dues inhumacions d'època romana.

El mateix any 2010 (J. Cruells, E. Nadal, A. Vilardell 2010) es procedeix a l'excavació en extensió de les tres Naus de Ponent i l'any 2011 (I. Moreno 2011) es procedeix a l'excavació en extensió de les Naus de Llevant. Els resultats d'ambdues intervencions han permès establir l'evolució històrico-arquitectònica de l'edifici de les Drassanes Reials des d'època medieval fins als nostres dies. A més també ha permès identificar la presència d'una àrea d'enterrament d'època romana associada a una via de comunicació del mateix període.

4. MOTIVACIÓ I OBJECTIUS

La present intervenció arqueològica preventiva fou motivada pel projecte de reforma i adequació de les Naus de la Generalitat situades a l'extrem nord-est del Museu Marítim de Barcelona. Concretament, la intervenció arqueològica es centra en la fossa corresponent a la instal·lació d'un ascensor.

5. FONAMENTS DE DRET

La intervenció és de caràcter preventiu, atenent la Llei 9/1993 30 de setembre del Patrimoni Cultural Català (DOGC 1807 de l'11 d'octubre de 1993) i el Decret 78/2002 de 5 de març del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic (DOGC 3594 de 13 de març de 2002).

Cal esmentar que per les característiques de l'edifici, aquest ha estat inclòs a :

-Monument Històric-Artístic d'Interès Nacional. D 896/1976, 5-3 Reial Drassanes. BOE 29-4-1976.

-Pla Especial de protecció del Patrimoni Arquitectònic i catàleg del districte 1 (Sector Raval); núm. Element 54. Nivell A/7a(p).

-Catàleg de Patrimoni Arquitectònic, Històric-Artístic de la ciutat de Barcelona, fitxa núm. 612.

6. TREBALLS REALITZATS

La intervenció arqueològica a la Drassana Reial de Barcelona s'ha centrat en la fossa destinada a la col·locació d'un ascensor. Els treballs han consistit en la documentació de l'interior d'aquesta fossa de 2'90m d'amplada per 2'30m de llargada, assolint una profunditat aproximada de 2 metres. Les cotes previstes en projecte d'obra no han permès esgotar els nivells d'interès arqueològic, sense que s'hagi pogut documentar el terreny geològic en cap punt de l'interior del sondeig.

7. METODOLOGIA

Registre estratigràfic

La metodologia utilitzada per aquesta intervenció es basa en el mètode de registre Harris / Carandini, que consisteix en el registre objectiu i en la documentació exhaustiva de restes i estrats, utilitzant per això un model de fitxes específiques.

Topografia i planimetria

Les restes s'han vinculat geogràficament amb les coordenades UTM (ETRS89), per tal de documentar i facilitar la interpretació de la seqüència estratigràfica. La topografia i la planimetria han estat tractats informàticament amb programari CAD.

Documentació fotogràfica

Per tal de deixar una constància visual dels treballs realitzats, així com de les restes aparegudes, s'ha realitzat un registre fotogràfic exhaustiu en format digital d'alta resolució.

8. RESULTATS DE LA INTERVENCIÓ

Els treballs arqueològics han permès localitzar diverses estructures que es situen en un ventall cronològic que transcorre des d'època medieval fins a època contemporània. Així, s'han pogut relacionar aquestes estructures amb les diverses fases constructives establertes per a l'evolució històrico-arquitectònica de l'edificació. Val a dir que les tasques d'excavació no han comportat la recuperació de cap tipus de material d'interès arqueològic que ens permeti acotar cronològicament les estructures localitzades. Així, doncs, la ubicació temporal de les estructures localitzades s'ha dut a terme per mitjà de la comparació d'aquestes estructures amb aquelles localitzades en les darreres intervencions arqueològiques esdevingudes en els darrers anys en el edifici.

8.1. Fase romana

Malgrat la manca d'estructures corresponents a aquest període, cal tenir present que l'estrat UE 13 en el que s'ha assolit la cota de profunditat prevista en el projecte d'obra es correspon amb l'estrat d'època romana identificat en la intervenció arqueològica duta a terme a les naus de Llevant. En el que es va identificar un tram de necròpolis que s'inclou en un marc cronològic que oscil·la entre el segle I dC i el segle VII dC.

8.2. Fase medieval

En època medieval, aquest espai de la ciutat és escollit per dur a terme la construcció de la Drassana Reial amb l'objectiu de substituir les Drassanes Velles o de la ciutat⁴, que s'havien convertit en una font de conflictes entre la monarquia i els poders de fàctics de la ciutat. La construcció d'aquesta nova edificació cal situar-la a finals del segle XIII, en temps de Pere II, el Gran (1276-1285), moment en que s'iniciaren les obres. Així, doncs, durant gairebé un segle la ciutat comptà amb dues drassanes; una de titularitat reial i l'altre sota control del Consell de Cent (conegudes com a les *drassanes velles o de la ciutat*)⁵.

⁴ BERNAUS, M (2003); Els espais arquitectònics de la indústria i el comerç. p. 99-124 a El procés urbà i la identitat gòtica de Barcelona. Barcelona. Quaderns d'Història. vol 8.

⁵ CUBELES, A (2013); La Drassana de la Ciutat i la nova Drassana Reial als segles XIII i XIV (inèdit). Trobarem més informació sobre les Drassanes Velles o de la ciutat a: CUBELES, A (2014); La fundació de la drassana reial el 1285, la seva relació amb la drassana vella de Barcelona i la definició urbanística del front marítim barceloní. Barcelona. Quaderns d'Història. Vol XX.

8.2.1. Les Drassanes Reials (Pere II, el Gran / Alfons el Liberal)

Les restes integrades en l'actual edifici i les estructures localitzades durant la intervenció arqueològica suggereixen que, a finals del segle XIII, es va bastir un gran pati descobert, de planta rectangular, obert per la banda de mar, en l'interior del qual, adossats als murs perimetrals, es situarien porxos amb pilars i arcades, que haurien funcionat com a magatzems i obradors (*botigues*), mentre que els angles del conjunt estarien protegits per torres de planta rectangular, emmerletades.

Els treballs arqueològics han permès localitzar un tram del mur perimetral de llevant de la Drassana original (UE 05) i el nivells de circulació (UE 11) corresponent al moment de construcció d'aquesta infraestructura. A més, també s'ha pogut identificar les traces d'un nivell de circulació (UE 04) corresponent al moment de funcionament de la Drassana com a tal. D'altra banda, també s'ha pogut documentar parcialment el pilar UE 07, corresponent a una de les arcades de les botigues que s'adossaven al mur perimetral de la drassana.

8.2.2. La gran reforma de Pere III, el Cerimoniós (a partir de 1378)

L'any 1378, després d'unes llargues negociacions, el rei Pere el Cerimoniós va acordar amb el Consell de Cent una reforma integral de la Drassana, atenent al mal estat en què es trobava la infraestructura reial⁶. Malgrat els nombrosos esforços esmerçats per Pere el Cerimoniós a mitjans de segle per mirar de dur a terme la finalització de la coberta i malgrat la intenció inicial de continuar-la, la realització d'aquest nou projecte constructiu comportà l'enderroc de la coberta endegada per Alfons el Benigne⁷. Els acords assolits per tirar endavant el programa constructiu incloïen l'aixecament d'una nova coberta i la inclusió de les Drassanes Reials en el perímetre fortificat de la ciutat. El nou conjunt preveia dos cossos (andana jussana i andana sobirana) de vuit naus cadascun separats per un gran pati central, que ateses les seves dimensions comportava que el recinte s'ampliés pel costat de muntanya superant el perímetre septentrional de l'edifici original. Les obres es van iniciar pel costat de mar, i així, al març de 1382, l'andana jussana ja era finalitzada i es procedia a l'inici de les obres de l'andana sobirana⁸. Aquest cos de naus no es va acabar de realitzar mai i el projecte inicial fou substancialment modificat, procedint a la construcció d'un cos de cinc naus (naus centrals) en l'espai inicialment destinat al pati que substituirien les naus de l'andana sobirana del projecte original.

⁶ Document reproduït completament a CAPMANY DE MONTPALAU, A.: *Memorias históricas sobre la marina, comercio y artes de la antigua ciudad de Barcelona*, 3 vols. Edició a cura de E. Giral i C. Batlle, Cámara Oficial de Comercio y Navegación de Barcelona. Barcelona, 1961-1963. vol II pp. 309-313.

⁷ CAPMANY DE MONTPALAU, A.: *Memorias históricas sobre la marina, comercio y artes de la antigua ciudad de Barcelona*, 3 vols. Edició a cura de E. Giral i C. Batlle, Cámara Oficial de Comercio y Navegación de Barcelona. Barcelona, 1961-1963. vol II pp. 312.

⁸ ACA, Reg. 1276, f. 171.

Totes aquestes noves naus eren més amples que les del període anterior (coincidint amb l'ample de l'edificació actual) i amb unes arcades més altes (una mica inferiors a la de les avui existeixen), amb l'objectiu d'encabir-hi les galeres envasades en hibernació.

D'aquesta època només en resten en peu dues tramades d'arcs corresponents a l'andana jussana (concretament les naus immediates a la façana actual de l'Avinguda de Josep Carner)⁹. Val a dir, però, q els treballs de construcció de l'andana sobirana es van iniciar però mai es van acabar de finalitzar. El canvi del projecte inicial va comportar l'anul·lació de l'andana sobirana, substituint-la per la construcció de les naus centrals. Aquestes naus es situaren en l'espai destinat inicialment a ser el pati, ocupant tot l'espai del sector de ponent incloent la zona de la gran nau central que avui dia podem veure dempeus. Així, es procedí a la construcció de cinc naus reservant l'espai de llevant com a pati a cel obert. La construcció de les Naus centrals en substitució de l'andana sobirana projectada comporta l'establiment d'una nova retícula de pilars que establirà els eixos de la nova modulació de les botigues.

A diferència dels basaments de les naus de les andanes jussana i sobirana, aquestes estructures no coincideixen amb les tramades de les naus d'època posterior, fet que ha facilitat la seva identificació. Els treballs arqueològics han permès identificar un tram de mur (UE 12) que atenent a la seva orientació i situació en l'espai de la Drassana podria correspondre a aquest període. Arran de la manca d'elements materials que ens permetin una adscripció cronològica clara, les projeccions de les estructures d'aquest període identificades en les darreres intervencions arqueològiques ens permeten relacionar el tram de mur UE 12 amb la reforma estructural endegada per Pere el Cerimoniós a partir de 1378.

Cal destacar que les remodelacions d'època contemporània van comportar l'eliminació de qualsevol nivell de circulació relacionable amb el mur UE 12.

8.3. Fase moderna

No serà fins ben entrada la segona meitat del segle XVI, en època de Felip II, que el conjunt de la Drassana tornarà a ser objecte d'una reforma constructiva de magnitud. L'objectiu d'aquesta fou convertir la drassana en un centre de producció de galeres a gran escala. Així, aquesta fase es divideix en dos períodes clarament diferenciats; la reconstrucció de les Drassanes Reials (edificació corresponent a l'edifici actual) i la posterior utilització del recinte com a caserna militar i Parc de mestrança d'artilleria.

8.3.1. La segona gran reforma (1578 – mitjans s.XVIII)

Aquesta nova etapa constructiva es va iniciar recuperant els basaments de l'andana sobirana, projectada en època de Pere el Cerimoniós, desenvolupant-ne els pilars i els arcs. Així, es

⁹ L'estudi de paraments d'algunes parts de l'edifici dut a terme per l'empresa Veclus s.l. ja proposava un horitzó cronològic similar per a aquestes arcades. Veg. A.A.D.D.: *Estudi històric-arquitectònic i arqueològic dels paraments i les solucions estructurals de les Drassanes Reials de Barcelona. El Portal del la Pau, la Casa de Manteniment i la Casa del Governador*. Barcelona: abril, 2011 (Estudi inèdit).

procedí a l'afegit al complex existent (naus centrals i andana jussana), de 8 noves naus al costat de muntanya. D'aquestes naus, set comptaran amb nou crugies i la més meridional amb només tres, donada l'existència aquí de la Botiga de la Generalitat (també anomenada Porxo Nou o de Pere IV)¹⁰.

A nivell hipotètic, cal situar la reconstrucció de la Drassana Reial de Barcelona, que implica l'aixecament de les naus actuals, en una data posterior a 1563 (any en què Van den Wyngaerde va fer els seus dibuixos). Els anys 1565-1566 el mestre de cases Pere Ferrer (major) va contractar la construcció de dues andanes noves, i quatre anys més tard el mateix mestre va contractar amb la Generalitat l'addició de quatre naus a la part posterior de l'edifici. A més, a partir de 1578, l'edifici de les drassanes passà a mans de la Generalitat, un fet cabdal en aquest nou procés edilici. L'execució de l'obra, doncs, es va iniciar des del costat de muntanya i va anar progressant en direcció al mar eliminant tant les naus centrals d'època medieval com el pati de llevant. A més, es procedí a l'enderroc de les botigues ubicades en el perímetre de ponent, mentre que les que es situen en la zona de llevant continuaren vigents. Aquest procés edilici es dilatà en el temps i no serà fins ben entrat el segle XVII quan es produirà la connexió d'aquesta nova edificació amb les naus de l'andana jussana medieval. Un dilatat procés edilici, que es veu corroborat per nombroses referències documentals sobre la insistència de la Corona a destinar recursos dineraris en la reforma de Drassana Reial.

Els treballs arqueològics han permès identificar el mur UE 21, que correspon a un dels murs que uneixen les noves arcades construïdes amb el mur perimetral de la drassana (UE 05).

8.4. Fase contemporània

L'edifici continuarà en funcionament fins l'any 1935, quan l'exèrcit abandona l'edifici i el dona a la ciutat. En aquest moment, s'inicien les obres de restauració de l'estructura i, l'any 1941, s'inaugura l'espai com a Museu Marítim de Barcelona. Els treballs arqueològics es van iniciar amb la retirada del paviment de formigó (UE 01) i de l'estrat d'anivellament (UE 02) dispostat per a la realització de la pavimentació, així com d'un segon paviment de formigó (UE 03) que només s'ha pogut documentar parcialment. Aquests elements corresponen a un moment indeterminat de la segona meitat del segle XX.

9. CONCLUSIONS

Les diverses intervencions arqueològiques¹¹ vinculades a les darreres actuacions en la consolidació de l'edifici de la Drassana Reial de Barcelona han aportat nombrosa informació respecte a la ocupació històrica de la zona i a l'evolució física i funcional de l'edifici que cal

¹⁰ MORENO EXPÓSITO, I.; PUJOL HAMELINK, M.: *Arqueologia a la Drassana: l'evolució de l'edifici quan s'hi construïen galeries*, a Tribuna d'Arqueologia de 2012-2013.

¹¹ Intervenció 013/10, dirigida per l'arqueòleg Alessandro Ravotto. Intervenció 057/11, dirigida per l'arqueòleg Iñaki Moreno Expósito. Intervenció 075/10, dirigida pels arqueòlegs Esteve Nadal i Adriana Vilardell

sumar a l'excel·lent fons documental existent. Les nombroses estructures localitzades es situen en un ventall cronològic que transcorre des d'època altimperial fins a època contemporània. Establint un total de cinc períodes d'ocupació clarament diferenciats en el que la zona objecte d'intervenció ha estat destinada a diversos usos; necròpolis (època romana), drassana (èpoques medieval i moderna), parc i mestrança d'artilleria (època moderna) i caserna militar (època contemporània).

Les diverses estructures localitzades en la present intervenció corresponen a les diferents reformes estructurals establertes amb anterioritat i se sumen a les nombroses dades ja conegudes. Permetent corroborar, així, les hipòtesis sobre l'evolució estructural de l'edifici refermant aspectes sobre les alineacions de pilars i permeten millorar, mica en mica, la planimetria de l'edifici històric.

10. BIBLIOGRAFIA

- A.A.D.D. *Estudi històric-arquitectònic i arqueològic dels paraments i les solucions estructurals de les Drassanes Reials de Barcelona. El Portal del la Pau, la Casa de Manteniment i la Casa del Governador.* Barcelona: abril, 2011 (Estudi inèdit).
- BOFARULL i SANS, F.: *Antigua marina catalana, <<memòries de la Real Acadèmia de Letras de Barcelona>>*, vol. VII. Barcelona, 1901.
- CALPENA, D. 2000, Memòria arqueològica Reials Drassanes de Barcelona; Codi 123/00, Memòria dipositada al Museu d'Història de la ciutat de Barcelona.
- CALPENA, D. 2003, Noves aportacions de l'arqueologia a la història de les Reials Drassanes de Barcelona, Drassana. Revista del Museu Marítim de Barcelona,11. Barcelona. Pàg. 76-83.
- CALPENA, D. 2005, Memòria de la intervenció arqueològica efectuada a les Reials Drassanes de Barcelona; Codi 069/02, Memòria dipositada al Museu d'Història de la ciutat de Barcelona.
- CALPENA, D., RAVOTTO A. 2007, Una farga a les Reials Drassanes de Barcelona. Evidències arqueològiques i documentals, Actes del III Congrés d'arqueologia medieval i Moderna a Catalunya, Sabadell, 18-21 maig 2006, vol I. Pàg. 67-75.
- CAPMANY DE MONTPALAU, A.: *Memorias históricas sobre la marina, comercio y artes de la antigua ciudad de Barcelona, 3 vols.* Edició a cura de E. Giralt i C. Batlle, Cámara Oficial de Comercio y Navegación de Barcelona. Barcelona, 1961-1963.
- CARLÚS I MARTÍN, X.; GONZÁLEZ MUÑOZ, J.: *Carrer de la riereta, 37-37 bis: un nou assentament prehistòric al pla de Barcelona. primer resultats.* 2008. Revista *Cypsela*, 17: pp. 91-114.
- CARRIÓ ARUMÍ, J.: *Catalunya en l'estructura militar de la monarquia hispànica (1556-1640). Tres aspectes: les fortificacions, els soldats i els allotjaments.* Barcelona. 2000.

- CUBELES, A ; PUIG, F. 2003. La Drassana i la gestació de la façana marítima de Barcelona. Drassana. Revista del Museu Marítim de Barcelona, 11. Barcelona. Pàg. 50-61.
- CUBELES BONET, A. 2011. Noves dades, noves perspectives i nous objectius en l'estudi històric de la Drassana Reial de Barcelona. Revista del Museu Marítim de Barcelona, 19. Barcelona. Pàg. 120-136.
- CUBELES BONET, A.: *La Drassana de la Ciutat i la nova Drassana Reial als segles XIII i XIV*. XIII Congrés d'Història de Barcelona. Novembre de 2013.
- CUBELES, A.; MORENO, I.; NADAL, E.; *Noves descobertes arqueològiques a la Drassana Reial de Barcelona*. Revista de Catalunya, 278 (2012), p. 117-139.
- ESTRADA-RIUS, A.: 2003. Les Drassanes Reials de Barcelona a la Baixa Edat Mitjana. Notes d'estudi, Drassana. Revista del Museu Marítim de Barcelona, 11. Barcelona. Pàg. 36-49.
- ESTRADA-RIUS, A.: *La Drassana Reial de Barcelona a l'Edat Mitjana. Organització institucional i construcció naval a la Corona d'Aragó*. Barcelona, Museu Marítim de Barcelona, 2004.
- ESTRADA-RIUS, A. 2008. La Generalitat de Catalunya a la Drassana Reial de Barcelona en temps d'Alfons el Magnànim. Edicions del Museu Marítim de Barcelona nº 12.
- MARTÍNEZ LATORRE, D.: *Giovan Battista Calvi. Ingeniero de las fortificaciones de Carlos V y Felipe II (1552-1565)*. Ministerio de Defensa. Tesis Doctorales. Barcelona, 2002.
- MARTÍNEZ LATORRE, D.: *La fortificación de Barcelona a mediados del siglo XVI. El baluarte de las Atarazanas y la Puerta de Mar de Giovan Battista Calvi*. Revista Drassana, núm. 12, Barcelona: Museu Marítim de Barcelona, 2004, pàg. 83-92.
- MORENO EXPÓSITO, I.; NADAL ROMA, E.: La Drassana Reial de Barcelona: de l'apogeu medieval al fals declivi en època moderna. Actes del Vè Congrés d'Arqueologia Medieval i Moderna. Barcelona, 2014.
- MORENO EXPÓSITO, I.; PUJOL HAMELINK, M.: *Arqueologia a la Drassana: l'evolució de l'edifici quan s'hi construïen galeres*, a Tribuna d'Arqueologia 2012-2013.
- MORENO EXPÓSITO, I.; Memòria de la intervenció arqueològica a l'Avinguda del Paral·lel, 2-32 / Plaça de les Drassanes, 1 / Passeig de Josep Carner, 26-30. Reials Drassanes de Barcelona - Museu Marítim. Codi: 057/11. 2012. Inèdit.
- MUTGÉ VIVES, J.; *Les Drassanes de Barcelona en temps d'Alfons el Benigne i de Pere el Cerimoniós*. Història urbana del Pla de Barcelona. Actes del II Congrés d'Història del Pla de Barcelona (Institut Municipal d'Història, 6-7 desembre de 1985), vol. I, Barcelona, 1989.
- NADAL ROMA, E.: *La Drassana Reial de Barcelona. Evolució d'una edificació cabdal del litoral barceloní*. Actes del XIIIè Congrés d'Història de Barcelona, Volum 21 de Barcelona Quaderns d'Història, 2014.
- NADAL ROMA, E.; VILARDELL FERNÁNDEZ, A.: *Les Drassanes Reials de Barcelona*, a Tribuna d'Arqueologia de 2011-2012.

Intervenció arqueològica

Drassanes Reials de Barcelona - Avinguda del Paral·lel, 2-32;
Plaça de les Drassanes,1; Passeig Josep Carner, 26-30
Barcelona, El Barcelonès

- RAVOTTO, A. 2007, Memòria de la intervenció arqueològica efectuada a les Reials Drassanes de Barcelona. (Ciutat Vella, Barcelona). Codi Muhba: 028/03. Memòria dipositada al Museu d'Història de la ciutat de Barcelona.
- RAVOTTO, A. 2011 Drassanes Reials, Anuari d'Arqueologia i Patrimoni de Barcelona, 2010. Barcelona, Museu d'Història de Barcelona, MUHBA. Pàg. 34-36.
- SEGOVIA BARRIENTOS, F.: *Las Reials Drassanes de Barcelona entre 1700 y 1936: astillero, cuartel, parque y maestranza de artillería, Real Fundición de bronce y fuerte*. Barcelona: Angle Editorial, 2008.
- TERRADAS MUNTAÑOLA, R.: *Les Drassanes de Barcelona. La geometria, la traça i l'estructura com a garants de la identitat de l'edifici*. Barcelona: Tesis Doctorals en xarxa, 2008 (Tesi doctoral consultable on line a <http://www.tdx.cat/TDX-0129108-133022>).

Intervenció arqueològica

Drassanes Reials de Barcelona - Avinguda del Paral·lel, 2-32;
Plaça de les Drassanes,1; Passeig Josep Carner, 26-30
Barcelona, El Barcelonès

Actium®**ANNEX 1. DOCUMENTACIÓ ADMINISTRATIVA**

Expedient R/N 470 K121-N B-2015/1-13633: d'autorització de pròrroga de la intervenció arqueològica preventiva a: Drassanes Reials (Avinguda del Paral·lel, 2-32 / Plaça de les Drassanes, 1/ passeig de Josep Carner, 26-30), Barcelona (Barcelonès), segons el procediment establert en l'article 14 i següents. del Decret 78/2002, de 5 de març, del reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.

Fets

1. El 10 de juliol de 2015 (registre d'entrada núm. 001179/401E) els senyors Roger Marcet Barbé, director del Museu Marítim i Josep Pujades i Cavalleria, responsable d'intervencions arqueològiques del Servei d'Arqueologia de l'Ajuntament de Barcelona van presentar una sol·licitud d'autorització d'intervenció arqueològica preventiva d'excavació a Drassanes Reials de Barcelona (Avinguda del Paral·lel, 2-32; Plaça de les Drassanes, 1; passeig de Josep Carner, 26-30) sota la direcció del senyor Esteve Nadal i Roma (ACTIUM Patrimoni Cultural, S.L.) del 15 al 24 de juliol de 2015.
2. El dia 13 de juliol de 2015 la tècnica arqueòloga dels Serveis Territorials de Cultura a Barcelona va emetre informe favorable sobre l'esmentada sol·licitud.
3. El dia 13 de juliol de 2015, el Servei d'Arqueologia i Paleontologia va proposar autoritzar la intervenció.

Motivació

Fossat ascensor a la "Naus de la Generalitat"

Fonaments de dret

1. Article 47 i següents de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català (DOGC núm. 1807, d'11.10.1993).
2. Article 14 i següents del Decret 78/2002, de 5 de març, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic (DOGC núm. 3594, de 13.3.2002).
3. Decret 304/2011, de 29 de març, de reestructuració del Departament de Cultura (DOGC núm. 5849, de 31.3.2011); i Resolució CMC/254/2010, de 8 de gener, de delegació de competències de la persona titular de la Direcció General del Patrimoni Cultural en les persones directores dels Serveis Territorials del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació (DOGC núm. 5566, de 12.2.2010).

Resolució

Per tot això, **resolc:**

1. **Autoritzar** la pròrroga d'una intervenció arqueològica preventiva d'acord amb les dades i condicions següents:

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Serveis Territorials a Barcelona

Data 20 JUL. 2015

Faig constar que aquesta còpia 1
reprodueix fidelment l'original.

Lloc de la intervenció: Drassanes Reials (Avinguda del Paral·lel, 2-32 / Plaça de les Drassanes, 1/ passeig de Josep Carner, 26-30), Barcelona (Barcelonès).

Persona o institució autoritzada Consorci de les Drassanes Reials i Museu Marítim de Barcelona.

Direcció de la intervenció arqueològica: Esteve Nadal i Roma (ACTIUM Patrimoni Cultural, S.L.).

Activitat autoritzada: excavació.

Termini de realització de la intervenció: del 15 al 24 de juliol de 2015

Lloc de dipòsit provisional de les restes: Museu d'Història de Barcelona.

La intervenció arqueològica o paleontològica autoritzada haurà de ser realitzada en els termes descrits en la documentació presentada per a la tramitació de l'expedient i d'acord amb les disposicions de la Llei 9/1993, del patrimoni cultural català, i del Decret 78/2002, del reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.

El termini de dos anys previst per a la presentació de la memòria, s'entendrà que comença a comptar a partir del dia en què ha finalitzat la intervenció.

2. Notificar aquesta resolució, que no exhaureix la via administrativa, a la persona o entitat interessada i comunicar-li que contra aquesta pot interposar-hi recurs d'alçada davant el conseller de Cultura, en el termini d'un mes a comptar de l'endemà de la recepció d'aquesta notificació.

Notificar, així mateix, aquesta resolució a l'ajuntament del municipi afectat, i comunicar-li que contra aquesta pot interposar-hi recurs contenciós administratiu davant el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, en el termini de dos mesos a comptar de l'endemà de la recepció d'aquesta notificació. Potestativament, dins el mateix termini, podrà efectuar el requeriment previ previst a l'article 44 de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, de la jurisdicció contenciosa administrativa.

P.d. Resolució CMC/254/2010, DOGC 12.2.2010

La directora

M. Àngels Torras Ripoll

Barcelona, 13 de juliol de 2015

Data 20 JUL. 2015

Intervenció arqueològica

Drassanes Reials de Barcelona - Avinguda del Paral·lel, 2-32;
Plaça de les Drassanes, 1; Passeig Josep Carner, 26-30
Barcelona, El Barcelonès

Actium®

ANNEX 2. DOCUMENTACIÓ FOTOGRÀFICA

Intervenció arqueològica

Drassanes Reials de Barcelona - Avinguda del Paral·lel, 2-32;
Plaça de les Drassanes, 1; Passeig Josep Carner, 26-30
Barcelona, El Barcelonès

FOTO 1. Vista inicial de la fossa en el moment d'iniciar els treballs arqueològics.

FOTO 2. Vista frontal del tram de mur perimetral de llevant de les Drassanes Reials de Barcelona.

FOTO 3. Vista de detall de la estratigrafia documentada a l'interior de la fossa prevista en el projecte d'obra.

FOTO 4. Vista frontal del pilar UE 07.

Intervenció arqueològica

Drassanes Reials de Barcelona - Avinguda del Paral·lel, 2-32;
Plaça de les Drassanes,1; Passeig Josep Carner, 26-30
Barcelona, El Barcelonès

Actium®

FOTO 5. Nivell de circulació UE 11, adossat al pilar UE 07

FOTO 6. Fonamentació (UE 08) del pilar de la botiga (UE 07).

FOTO 7. Vista de la banqueteta UE 19 i el mur perimetral UE 05 (costat dret) i del murs UE 12 i UE 21 (costat esquerra).

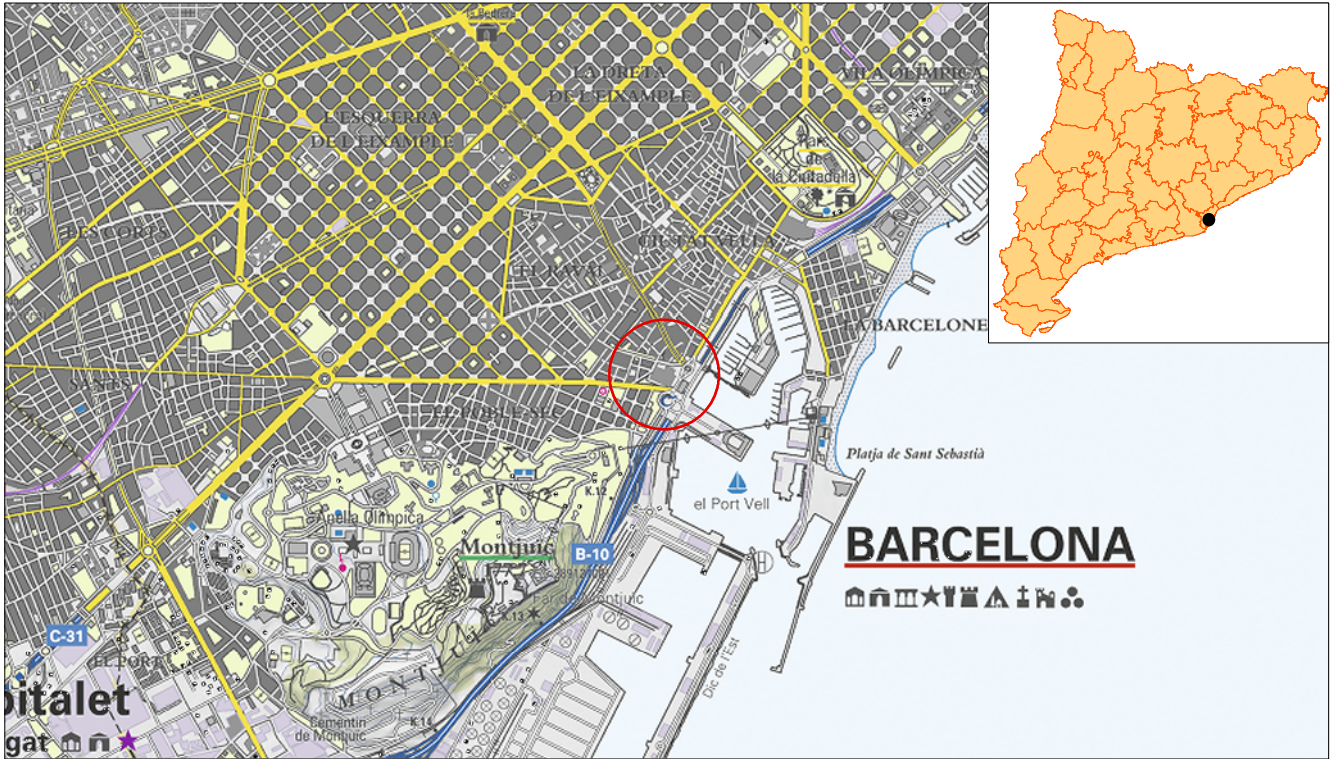

FOTO 8. Vista zenital de la fossa una vegada finalitzats els treballs arqueològics.

Intervenció arqueològica

Drassanes Reials de Barcelona - Avinguda del Paral·lel, 2-32;
Plaça de les Drassanes, 1; Passeig Josep Carner, 26-30
Barcelona, El Barcelonès

Actium®**ANNEX 3. DOCUMENTACIÓ PLANIMÈTRICA**

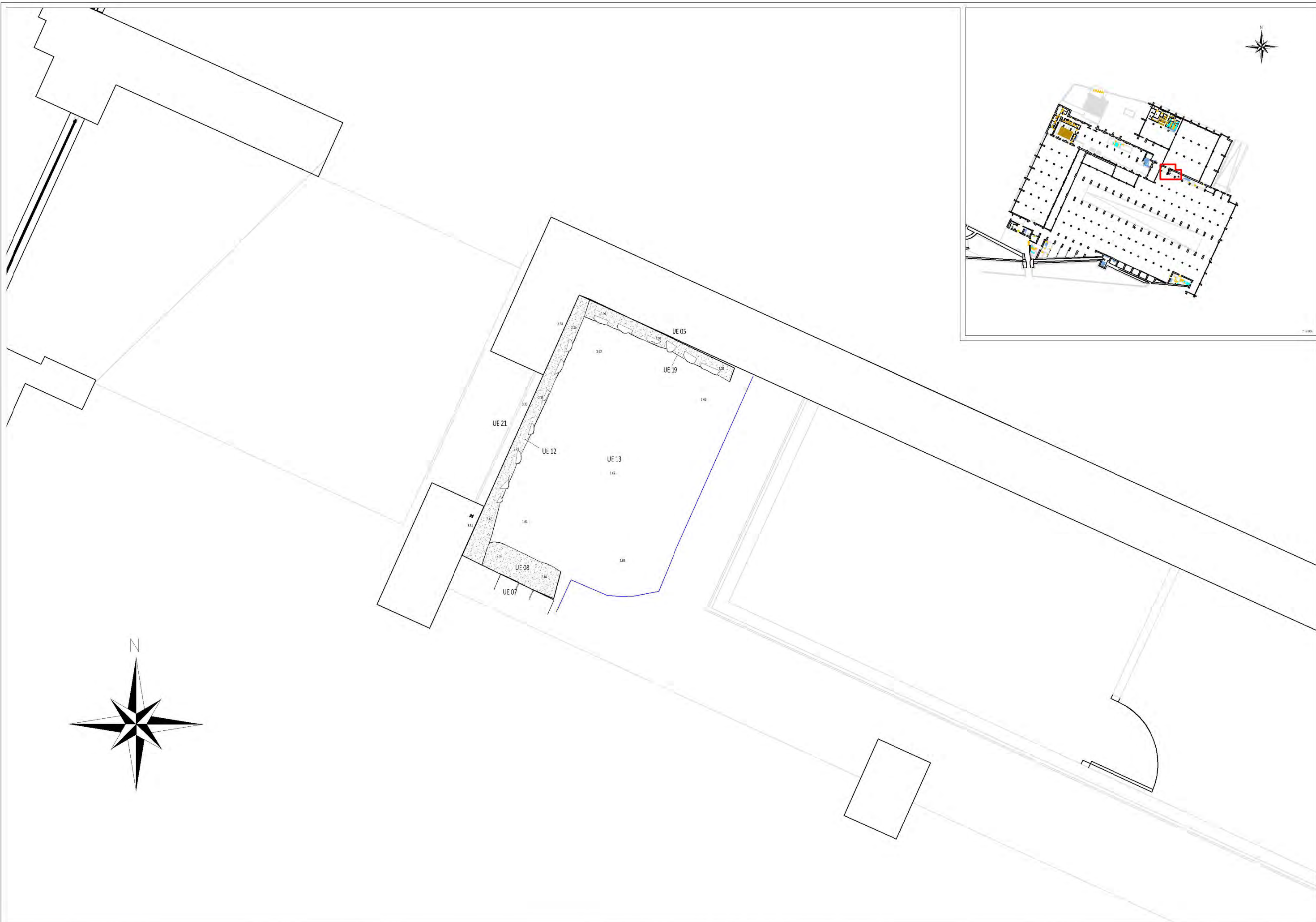

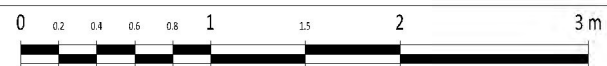
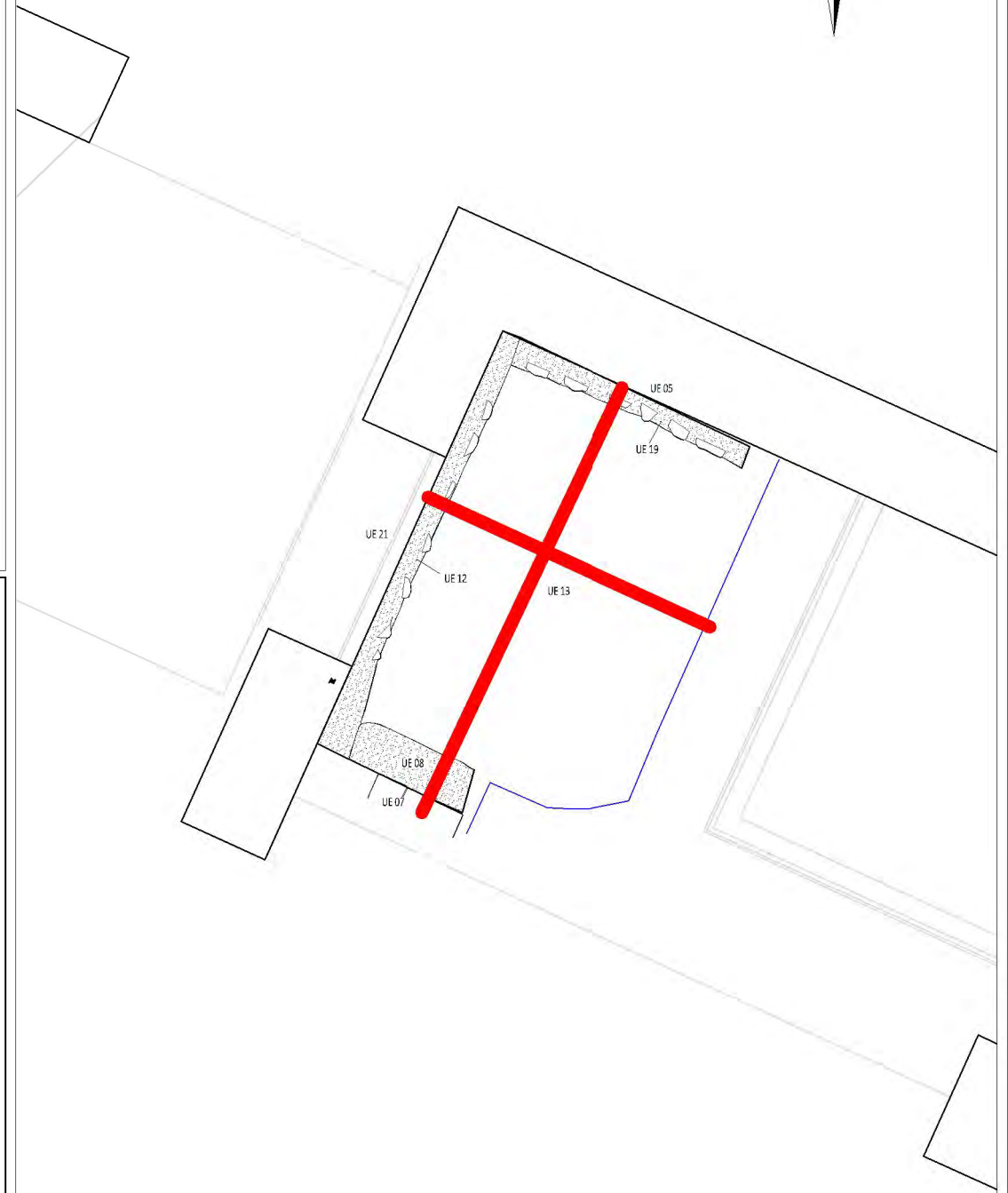
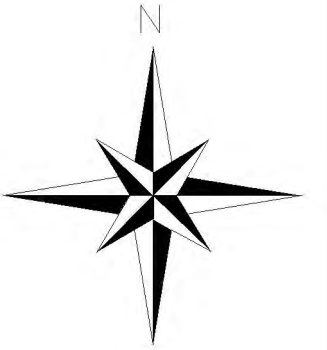
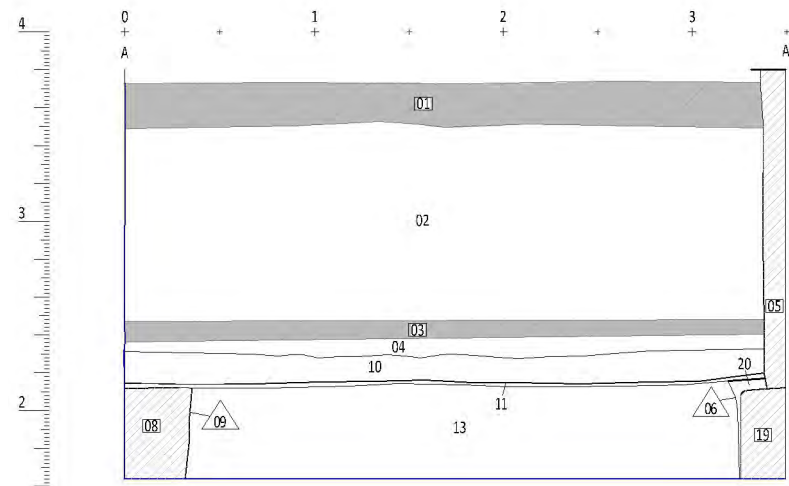
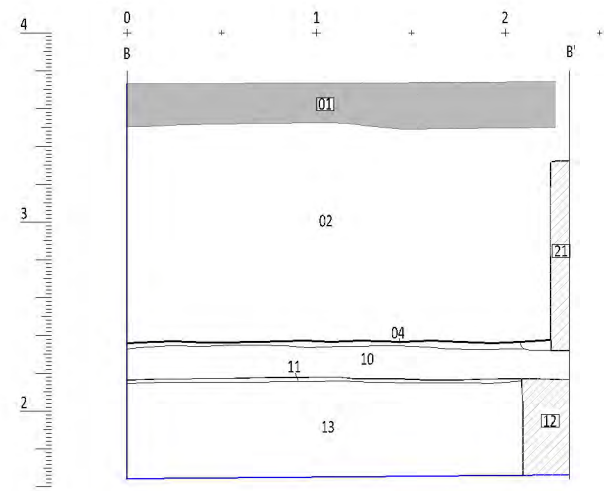
Mapa topogràfic 1:50.000

Ortofotomatge 1:2.500

<p>INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA Drassanes Reials de Barcelona</p>	<p>TÍTOL DEL PLÀNOL Situació de la Intervenció</p>		<p>CODI BCN 073/15</p>	<p>NÚM. PLÀNOL 1</p>
<p>PROMOCIÓ I FINANÇAMENT </p>	<p>DIRECCIÓ TÈCNICA Esteve Nadal Roma</p>	<p>ESCALA 1:50.000 1:5.000</p>	<p>DATA 01/2016</p>	<p> GESTIÓ DEL PATRIMONI HISTÒRIC I ARQUEOLÒGIC</p>

Intervenció arqueològica

Drassanes Reials de Barcelona - Avinguda del Paral·lel, 2-32;
Plaça de les Drassanes, 1; Passeig Josep Carner, 26-30
Barcelona, El Barcelonès

Actium®

ANNEX 4. UNITATS ESTRATIGRÀFIQUES

INTERVENCIÓ	CODI BCN	UE	1
Drassanes Reials de Barcelona	73/15		
MUNICIPI I COMARCA	ANY	ZONA/ÀMBIT	
Barcelona, Barcelonès	2015		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR	
Positiva			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA
Paviment	3,73	3,49	0,24

COBREIX	02	TALLA		FARCEIX	
COBERT PER		TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA		IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			

INTERPRETACIÓ	OBSERVACIONS
Paviment. Nivell de circulació actual de l'edifici.	
CRONOLOGIA	s. XXI

INTERVENCIÓ	CODI BCN	UE	2
Drassanes Reials de Barcelona	73/15		
MUNICIPI I COMARCA	ANY	ZONA/ÀMBIT	
Barcelona, Barcelonès	2015		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR	
Positiva			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA
Estrat d'anivellament	3,49	2,28	1,21

COBREIX	03, 04	TALLA		FARCEIX	
COBERT PER	01	TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA		IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			

INTERPRETACIÓ	OBSERVACIONS
Estrat de runa per anivellar el terreny i assolir la cota necessària per a la realització del paviment de formigó UE 01.	
CRONOLOGIA	s. XXI

INTERVENCIÓ	CODI BCN	UE	3
Drassanes Reials de Barcelona	73/15		
MUNICIPI I COMARCA	ANY	ZONA/ÀMBIT	
Barcelona, Barcelonès	2015		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR	
Positiva			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA
Paviment	2,47	2,37	0,10

COBREIX	04	TALLA		FARCEIX	
COBERT PER	02	TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA		IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			

INTERPRETACIÓ	OBSERVACIONS
Paviment de formigó d'època contemporània. No ocupa tota la superfície del sondeig.	
CRONOLOGIA	s. XX

INTERVENCIÓ	CODI BCN	UE	4
Drassanes Reials de Barcelona	73/15		
MUNICIPI I COMARCA	ANY	ZONA/ÀMBIT	
Barcelona, Barcelonès	2015		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR	
Positiva			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA
Paviment	2,26	2,24	0,02

COBREIX	10, 16	TALLA		FARCEIX	
COBERT PER	02, 03	TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA		IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			

INTERPRETACIÓ	OBSERVACIONS
Nivell de circulació de morter de calç.	
CRONOLOGIA	

INTERVENCIÓ	CODI BCN		UE	5
Drassanes Reials de Barcelona	73/15			
MUNICIPI I COMARCA	ANY		ZONA/ÀMBIT	
Barcelona, Barcelonès	2015			
TIPUS	FET/ESTRUCTURA		SECTOR	
Estructura				
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA	
Mur		2,09		

COBREIX	19	TALLA		FARCEIX	06
COBERT PER		TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA		IGUAL A			
SE LI ADOSSA	01, 02, 04, 21	S'UNEIX A			

INTERPRETACIÓ	OBSERVACIONS
Paret perimetral de les Drassanes medievals.	
CRONOLOGIA	s. XIII

INTERVENCIÓ	CODI BCN		UE	6
Drassanes Reials de Barcelona	73/15			
MUNICIPI I COMARCA	ANY		ZONA/ÀMBIT	
Barcelona, Barcelonès	2015			
TIPUS	FET/ESTRUCTURA		SECTOR	
Negativa				
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA	
Rasa de construcció UE 05	2,16			

COBREIX		TALLA		FARCEIX	
COBERT PER		TALLAT PER		FARCIT PER	05, 19
S'ADOSSA		IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			

INTERPRETACIÓ	OBSERVACIONS
Rasa de construcció del mur perimetral de les Drassanes medievals.	
CRONOLOGIA	s. XIII

INTERVENCIÓ	CODI BCN		UE	7
Drassanes Reials de Barcelona	73/15			
MUNICIPI I COMARCA	ANY		ZONA/ÀMBIT	
Barcelona, Barcelonès	2015			
TIPUS	FET/ESTRUCTURA		SECTOR	
Estructura				
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA	
Pilar		2,16		

COBREIX	08	TALLA		FARCEIX	
COBERT PER		TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA		IGUAL A			
SE LI ADOSSA	01, 02, 03, 04, 16	S'UNEIX A			

INTERPRETACIÓ	OBSERVACIONS
Pilar corresponent als dos arcs paral·lels al mur perimetral medieval. Formaria part d'una de les botigues del costat de llevant de les Drassanes.	
CRONOLOGIA	s. XIII

INTERVENCIÓ	CODI BCN		UE	8
Drassanes Reials de Barcelona	73/15			
MUNICIPI I COMARCA	ANY		ZONA/ÀMBIT	
Barcelona, Barcelonès	2015			
TIPUS	FET/ESTRUCTURA		SECTOR	
Estructura				
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA	
Fonamentació	2,16			

COBREIX		TALLA		FARCEIX	09
COBERT PER	07, 10	TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA		IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			

INTERPRETACIÓ	OBSERVACIONS
Fonamentació del pilar UE 07.	
CRONOLOGIA	s. XIII

INTERVENCIÓ	CODI BCN	UE	9
Drassanes Reials de Barcelona	73/15		
MUNICIPI I COMARCA	ANY	ZONA/ÀMBIT	
Barcelona, Barcelonès	2015		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR	
Negativa			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA
rasa de construcció UE 08	2,16		

COBREIX		TALLA		FARCEIX	
COBERT PER		TALLAT PER		FARCIT PER	08
S'ADOSSA		IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			

INTERPRETACIÓ	OBSERVACIONS
Rasa de construcció de la fonamentació del pilar UE 07.	
CRONOLOGIA	s. XIII

INTERVENCIÓ	CODI BCN	UE	10
Drassanes Reials de Barcelona	73/15		
MUNICIPI I COMARCA	ANY	ZONA/ÀMBIT	
Barcelona, Barcelonès	2015		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR	
Positiva			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA
Estrat d'anivellament	2,30	2,15	0,15

COBREIX	08, 11, 12	TALLA		FARCEIX	
COBERT PER	04	TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA		IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			

INTERPRETACIÓ	OBSERVACIONS
Estrat d'anivellament per a la realització del paviment de morter de calç UE 04. Amortitza l'espai delimitat pel mur UE 12.	
CRONOLOGIA	

INTERVENCIÓ	CODI BCN	UE	11
Drassanes Reials de Barcelona	73/15		
MUNICIPI I COMARCA	ANY	ZONA/ÀMBIT	
Barcelona, Barcelonès	2015		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR	
Positiva			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA
Paviment	2,15	2,10	0,05

COBREIX	13	TALLA		FARCEIX	
COBERT PER	10	TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA		IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			

INTERPRETACIÓ	OBSERVACIONS
Nivell de circulació consistent en un paviment de morter de calç.	
CRONOLOGIA	

INTERVENCIÓ	CODI BCN	UE	12
Drassanes Reials de Barcelona	73/15		
MUNICIPI I COMARCA	ANY	ZONA/ÀMBIT	
Barcelona, Barcelonès	2015		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR	
Estructura			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA
Mur	2,21		

COBREIX		TALLA		FARCEIX	14
COBERT PER	10	TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA		IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			

INTERPRETACIÓ	OBSERVACIONS
Mur....	
CRONOLOGIA	

INTERVENCIÓ	CODI BCN	UE	13
Drassanes Reials de Barcelona	73/15		
MUNICIPI I COMARCA	ANY	ZONA/ÀMBIT	
Barcelona, Barcelonès	2015		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR	
Positiva			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA
Estrat	2,10		

COBREIX		TALLA		FARCEIX	
COBERT PER	11	TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA		IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			

INTERPRETACIÓ	OBSERVACIONS
Possible estrat romà...	
CRONOLOGIA	

INTERVENCIÓ	CODI BCN	UE	14
Drassanes Reials de Barcelona	73/15		
MUNICIPI I COMARCA	ANY	ZONA/ÀMBIT	
Barcelona, Barcelonès	2015		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR	
Negativa			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA
rasa de construcció UE 12	2,17		

COBREIX		TALLA		FARCEIX	
COBERT PER		TALLAT PER		FARCIT PER	12
S'ADOSSA		IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			

INTERPRETACIÓ	OBSERVACIONS
Rasa de contrucció del mur UE 12.	
CRONOLOGIA	

INTERVENCIÓ	CODI BCN	UE	15
Drassanes Reials de Barcelona	73/15		
MUNICIPI I COMARCA	ANY	ZONA/ÀMBIT	
Barcelona, Barcelonès	2015		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR	
Negativa			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA
retall	2,15	1,71	0,44

COBREIX		TALLA	10	FARCEIX	
COBERT PER		TALLAT PER		FARCIT PER	16
S'ADOSSA		IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			

INTERPRETACIÓ	OBSERVACIONS
Retall de planta irregular efectuat al peu del pilar UE 07. De funcionalitat indeterminada.	
CRONOLOGIA	

INTERVENCIÓ	CODI BCN	UE	16
Drassanes Reials de Barcelona	73/15		
MUNICIPI I COMARCA	ANY	ZONA/ÀMBIT	
Barcelona, Barcelonès	2015		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR	
Positiva			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA
Estrat de rebliment	2,15	1,71	0,44

COBREIX		TALLA		FARCEIX	
COBERT PER	04	TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA	08	IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			

INTERPRETACIÓ	OBSERVACIONS
Rebliment del retall UE 15.	
CRONOLOGIA	

INTERVENCIÓ	CODI BCN	UE	17
Drassanes Reials de Barcelona	73/15		
MUNICIPI I COMARCA	ANY	ZONA/ÀMBIT	
Barcelona, Barcelonès	2015		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR	
Negativa			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA
retall	2,16	1,73	0,43

COBREIX		TALLA	13	FARCEIX	
COBERT PER		TALLAT PER		FARCIT PER	18
S'ADOSSA		IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			

INTERPRETACIÓ	OBSERVACIONS
Retall de planta irregular de funcionalitat indeterminada.	
CRONOLOGIA	

INTERVENCIÓ	CODI BCN	UE	18
Drassanes Reials de Barcelona	73/15		
MUNICIPI I COMARCA	ANY	ZONA/ÀMBIT	
Barcelona, Barcelonès	2015		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR	
Positiva			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA
Estrat de rebliment	2,16	1,73	0,43

COBREIX		TALLA		FARCEIX	17
COBERT PER	10	TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA		IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			

INTERPRETACIÓ	OBSERVACIONS
Rebliment del retall irregular UE 17.	
CRONOLOGIA	

INTERVENCIÓ	CODI BCN	UE	19
Drassanes Reials de Barcelona	73/15		
MUNICIPI I COMARCA	ANY	ZONA/ÀMBIT	
Barcelona, Barcelonès	2015		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR	
Estructura			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA
Mur	2,09		

COBREIX	05	TALLA		FARCEIX	06
COBERT PER		TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA		IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			

INTERPRETACIÓ	OBSERVACIONS
Banqueta de fonamentació del mur perimetral UE 05.	
CRONOLOGIA	s. XIII

INTERVENCIÓ	CODI BCN	UE	20
Drassanes Reials de Barcelona	73/15		
MUNICIPI I COMARCA	ANY	ZONA/ÀMBIT	
Barcelona, Barcelonès	2015		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR	
Positiva			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA
Estrat de rebliment	2,16		

COBREIX		TALLA		FARCEIX	06
COBERT PER		TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA		IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			

INTERPRETACIÓ	OBSERVACIONS
Rebliment de la rasa de construcció de la banqueta UE 19.	
CRONOLOGIA	s. XIII

INTERVENCIÓ	CODI BCN		UE	21	
Drassanes Reials de Barcelona	73/15				
MUNICIPI I COMARCA	ANY		ZONA/ÀMBIT		
Barcelona, Barcelonès	2015				
TIPUS	FET/ESTRUCTURA		SECTOR		
Estructura					
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA		
Mur	3,33	2,31	1,02		
COBREIX		TALLA		FARCEIX	
COBERT PER		TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA	05	IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			
INTERPRETACIÓ	OBSERVACIONS				
Mur d'època moderna. Trava el pilar de la nau amb el mur perimetral de la drassana.					
CRONOLOGIA	s. XVII				